

Artai svarīgi ir saglabāt saikni ar cilvēkiem

Liepupes tautas nama vadītājai un reizē arī kora *Pernigēle* dirigentei **Arta ZUNDEI**, kuras kolektīvs, tāpat kā daudzi citi, strādā attālināti, šis ir pārdomu laiks. Viņa bažijas, ka cilvēki, kuri tagad sēž mājās un daudz ko klausās internetā, pieradis, ka var ieslēgt datoru un izdomās, ka nav nemaz jāiet uz tautas namu. Artas vadītajam korim ir *WhatsApp* grupa, kurā tās dalībnieki sveic citus citu dzimšanas un vārda dienās, kā arī interesējas, kā kuram iet. – *Šajā laikā svarīgākais ir nepārtraukt saziņu ar cilvēkiem*, – viņa saka. Tīri emocionāli ir ļoti grūti: – *Man katru piektdienu nāk raudiens. 20 gadu man bijis sirds darbs, kas ir arī mans aicinājums. Tagad tā pēkšņi nav, turklāt nav zināms, kad tas atsāksies*. Viņa arī regulāri sazinās ar kolektīvu vadītājiem. Dejotāji pēta video, teātra dalībnieki lasa lugas un sāk kaut ko mācīties, tomēr vadītāja uzskata, ka attālināti emocijas nav tās pašas, kas sanākot un darbojoties kopā.

Sobīrīd primārais ir apturēt vīrusa izplatību. Ja līdzēs, viņasprāt, lai kaut slēdz Latviju uz mēnesi ciēt. Tautas nama vadītāja neslēpj, ka ierobežojumu apstākļos visu laiku jādoma par kādiem risinājumiem, turklāt vienmēr

paliek jautājums – vai cilvēkiem tas būs vajadzīgs? Vasarā izdevās izveidot āra koncertzāli no siena rullīiem. Atsaucība bija lielāka nekā cerēts, un brīdī pirms koncerta pat nokaidrojās laiks un sāka spīdēt saule. 11. novembrī pie Liepupes baznīcas bija izveidots sveču ceļš. Cilvēki ievēroja pat 4 m distanci. Valsts dzimšanas dienā uz Tallinas šosejas tilta pār Liepupi plīvoja Latvijas karogi un dega svečītes, bet nākamajā dienā, novācot svečītes, saskaitīts, ka to bija aptuveni 200. Tātad cilvēkiem pagastā bija svarīgi pietāt un aizdegt liesmiņu! Protams, Lāčplēša dienā izpalika ierastā *Pernigēles* dziedāšana Rīgā pie Brīvības pieminekļa un Brāļu kapos. Koris kopā ar dziedātāju Igo bija rūpīgi gatavojies 18. novembrī paredzētajam koncertuzvedumam *Lāčplēsis*...

Tuvojas Ziemassvētki, un jādoma, kā nogādāt dāvanas mazajiem liepupiešiem. Artai šķiet, ka Ziemassvētku vecītis ir gudrs cilvēks un par epidemioloģiskajiem noteikumiem zina, tāpēc viņš, visticamāk, varētu aizbraukt pie katra bērna uz mājām, piekļauvēt pie loga un atstāt dāvanu. Ja būs sniegs – ar kamanām, ja ne – ar kvadriciklu. Jādoma arī par tālāku nākotni. Dirigentei,

Ar kādām sajūtām gaidāt administratīvi teritoriālo reformu?

Viss ir miglā ūtīs. Nav bijis nekādas kopā sanāksšanas un runāšanas. Man šķiet, ka sabiedrība ir sašķelta divās daļās. Puse uzskata – jau bija Limbažu rajons, visi kopā dzīvojam, būs labāk. Otra puse ir pilnīgi pret pievienošanos Limbažu novadam. Nevienš nevar tieši pateikt, kā būs. Ir liela neziņa. Ministrs Pūce ir *aizīdījis*, teritoriālā reforma notiks, bet atbildības nekādas. Salacgrīvas novads man ir skaidrība – domes priekšsēdētājs vienmēr ir ieklausījies un arī iedziļinājies kultūras lietās. Vienalga, vai esmu pie viņa vērsusies kā tautas nama vadītāja vai dirigente, vienmēr viņam ir bijis laiks. Kā būs ar finansējumu kolektīviem, transportu uz pasākumiem? Ko iegūs iedzīvotāji? Ūtietim varbūt ir izdevīgi aizbraukt uz Limbažiem iepirkties un pie reizes tur apmeklēt vajadzīgās iestādes, bet salacgrīvietim? Labi, tiks samazināts darbavietu skaits, tiks ietaupīta nauda, bet kas tos darbus padarīs? Nevienš taču nav robots, lai paveiktu divreiz vairāk. Mani apmierina pašreizējais novadu sadalījums.

Alojā krāj zināšanas ar cerību tās pielietot klātienē

Alojas kultūras nama direktore **Ineta LAIZĀNE** stāsta, ka šobrīd pasākumu rīkošana ir apturēta, cik iespējams, strādā vienīgi pašdarbības kolektīvi. Tādi šobrīd ir pieci. Koris *Ale* šosezon darbu atsāka jau augustā, lai aktīvi gatavotos septembrī paredzētajiem pasākumiem – Himnas Goda dienai un dzejnieka Ausekļa jubilejai. Vēlāk nodarbības notika individuāli un arī attālināti. Dejotājiem ir sarežģītāk, jo latviešu tautas horeogrāfiju pamatā tomēr ir pāru dejas. Kolektīva vadītājs sūtīja dalībniekiem video ar uzdevumiem. Izkontrolēt, cik, ko un kā kurš izdarījis, protams, bija grūti, tāpēc tagad notiek individuālas nodarbības ar vienu dejotāju klātienē, bet pārējie pievienojas *Zoom* platformā un ir redzami uz lielā ekrāna.

Visiem kolektīvu vadītājiem ir pašnodarbinātas personas statuss, kam bija jāpiekrit pirms pāris gadiem īstenotās reformas dēļ.

Tādēļ vairāki vadītāji izvēlējās sadarbību ar kultūras namu neturpināt. Kultūras nama vadītāja teic, ka tobrīd piedzīvota, iespējams, vēl lielāka krīze nekā pašreizējā. Ar visiem tagadējiem speciālistiem līgumi noslēgti līdz 31. decembrim, viņu atalgojumu attālinātais darbs līdz šim nav ietekmējis.

Ineta atzīst: – *Neesam vēl sākuši pāriet uz digitālajām lietām. Tiešsaistē varam mācīties un iegūt informāciju, bet kultūras produkti ir jābauda klātienē un pa istam. Internets šobrīd ir ļoti piesātināts ar augstas klases koncertiem un citām lietām, ko cilvēki var baudīt. Mēs ar savām tehniskajām iespējām un prasmēm pagaidām diez vai varam konkurēt. Un vai to vajag darīt?* Bija gan doma 18. novembrī veidot svētku tiešraidi, iekļaujot tajā arī novada domes priekšsēdētāja uzrunu, bet secināts, ka izmaksas ir pārāk lielas. Tā vietā ar lielu interesi skatījusies Valsts prezidenta kancelejas un VSIA *Latvijas koncerti* piedāvāto koncertu, kas notika Prezidentā pilī. Parasti paralēli galvenajam koncertam Nacionālajā teātrī tie izskan arī visos Latvijas novados. Šogad tādu plānoja arī Alojā, tāpēc koncerta ierakstā bija redzami arī šovasar filmētie pilsētas skati. I. Laizāne secina, ka šo varē-

tu saukt par mirušo cerību gadu – tikko parādās kāda iespēja ko darīt, valdība pieņem lēmumus, kas to aizliedz. Vēl viena cerība nomira, kad tika aizliegts rīkot Ziemassvētku tirdziņus. Bija plāns, kā nogādāt bērniem svētku paciņas, bet...

Kultūras nama direktores kalendārā plānotie pasākumi ir izsvītroti, to vietā ierakstīti tiešsaistes kursi un vebināri. Lielā daļa no tiem ir bezmaksas, piemēram, sarunu skola *LAMPA*, Nacionālā kultūras centra kursi par pārmaiņu vadību. Eiropas kultūras galvaspilsētas projektā ikviens var mācīties veidot kultūras produktu savā pilsētā. Alojā uz šo statusu nepretendēs, bet Ineta cer, ka viss apgūtais noderēs, kad varēs strādāt normāli.

Nesen ar kolēģiem pārrunāts, ka filmas gribas skatīties uz lielā ekrāna, bet teātris televīzijā nav teātris. Arī mūzikas skanās, jo īpaši klasiskajā mūzikā, klātienē skan citādāk. Kopīgi secināts: – *Vienīgā lieta, kas vēl nav aiztaisa ciet, ir grāmata. Tā ir vienīgā mākslas nozare, ko varam baudīt tādā formātā, kādā tā paredzēta. Tas palīdz saglabāt veselo saprātu un gūt tiešās emocijas*. Dažādi digitālie risinājumi varētu pastāvēt paralēli klātienēs norisēm. Piemēram, ja

Liepupes baznīcā pirms Ziemassvētku dievkalpojuma: – *Vienmēr esi skrējis, no rīta vēl mēģinājis, domājis – kaut man būtu mīriņi Ziemassvēčī... Tagad es nezin ko atdotu, lai varētu tā skriet un mēģināt. Cik daudz darba ieguldi svētkos, tik tie arī lieli. Prieks ir radīšanā, jo kultūrā tas mirklis ir netverams. Nāk jauna diena, un notikums jau ir vēsture*, – pārdomās daļas tautas nama un kora vadītāja.

Jau līdz ar pirmo Covid-19 vilni bija skaidrs, ka šogad pasākumi, svētki un darbs būs jāorganizē citādāk. Pavasarī ārkārtējās situācijas zīmē aizvadīts gan 4. maijs, gan Siguldas pilsētas svētki. – *Pārvielkt stripu svētkiem ir vieglākais, ko vispār var izdarīt. Mēs domājam par to, kā cilvēkiem nevīs atņemt, bet dot svētkus un emocijas*, – saka *Siguldas devona* vadītāja. Viņasprāt, aktivitāte, ar kuru tāpīts nevis desmitniekā, bet pat simtniekā, bija 4. maija akcija *le[log]ojies*. Ģimenes varēja pietiekies, lai pie to māju logiem pielido drons un fiksē fotogrāfijā viņu sveicenu siguldiešiem un Latvijai. Akcijas dalībnieki vēlāk atzina – tas radījis sajūtu, ka pie viņiem atnākušī viesi.

Savukārt 18. novembrī mobilajā aplikācijā bija iespēja pateikt kādam paldies vai izteikt vēlējumu Latvijai dzimšanas dienā, un vēlējumus tika eksponēts uz *Devona* ēkas fasādes. Ir novērots – ja ir dots kāds laika intervāls vai iespēja piedalīties norisēs pašā izvēlētajā brīdī, cilvēki uzturas ļoti saprotoši, ilgi pie objektiem neuzkavējas, tādēļ tikušoši vienuviet nekur nepulcējas. Tad kāpēc liegt

Domāju, ka administratīvi teritoriālā reforma neko sliktu nenesīs. Vismaz mūsu novadam kultūras jomā nekādu apdraudējumu neredzu. Varbūt Alojā kā pilsēta no tā pat iegūs, jo, būdami novada centrs, mazliet pazaudējam pilsētas identitāti kā tādu, jo mūs vairāk asociēja ar novadu. Lielākā pulkā arī pasākumi būtu vērienīgāki. Pašlaik gan nekādas sarunas nenotiek, jo visi novadi, kuras plānots apvienot, iesnieguši prasības Satversmes tiesā. Svarīgākais būs tas, kā mūs visus saturēs kopā. Man ļoti labā atmiņā ir Taisas Arumas kā kultūras inspektora darbs. Viņa mūs visus uzmundrināja, pamudināja un iedvesmoja. Kā notiks, tā notiks. Sadarbība kultūras darbiniekiem nav sveša lieta.

Jolanta Siguldā veido notikumus un dāvā emocijas

Par kultūras dzīves nepārtrauktību tiek domāts arī Siguldas novads. Mūsu novadniece, kultūras centra *Siguldas devons* vadītāja **Jolanta BORĪTE**, ar kuru sarunājamies vēl pirms valdības lēmuma par ārkārtējās situācijas pagarināšanu, tobrīd sacīja, ka jāskatās, ko iestāde likumiski var darīt un veidot attiecīgu kultūras piedāvājumu. Ir visu laiku jābūt kaut kādai rezervei un plānam B. Jābūt gataviem domāt un darboties, bet jāpatur prātā, ka situācija var mainīties. Apstāties gan nedrīkst. Pat šobrīd iestādes mēģinājumu grafiks trīs reizes nedēļā ir gana noslogots. Visu laiku darbojas arī Tautas lietiskās mākslas studija. Regulārs profesionālu, pat unikālu izstāžu piedāvājums.

Jau līdz ar pirmo Covid-19 vilni bija skaidrs, ka šogad pasākumi, svētki un darbs būs jāorganizē citādāk. Pavasarī ārkārtējās situācijas zīmē aizvadīts gan 4. maijs, gan Siguldas pilsētas svētki. – *Pārvielkt stripu svētkiem ir vieglākais, ko vispār var izdarīt. Mēs domājam par to, kā cilvēkiem nevīs atņemt, bet dot svētkus un emocijas*, – saka *Siguldas devona* vadītāja. Viņasprāt, aktivitāte, ar kuru tāpīts nevis desmitniekā, bet pat simtniekā, bija 4. maija akcija *le[log]ojies*. Ģimenes varēja pietiekies, lai pie to māju logiem pielido drons un fiksē fotogrāfijā viņu sveicenu siguldiešiem un Latvijai. Akcijas dalībnieki vēlāk atzina – tas radījis sajūtu, ka pie viņiem atnākušī viesi.

Savukārt 18. novembrī mobilajā aplikācijā bija iespēja pateikt kādam paldies vai izteikt vēlējumu Latvijai dzimšanas dienā, un vēlējumus tika eksponēts uz *Devona* ēkas fasādes. Ir novērots – ja ir dots kāds laika intervāls vai iespēja piedalīties norisēs pašā izvēlētajā brīdī, cilvēki uzturas ļoti saprotoši, ilgi pie objektiem neuzkavējas, tādēļ tikušoši vienuviet nekur nepulcējas. Tad kāpēc liegt

prieku? Arī egles iedegšana Pirmajā adventē bija veidota kā gaismas uzvedums ar lāzeriem un animācijām, ko varēja apskatīt piecu stundu garumā. Ziemassvētku noskaņai jau izveidota mākslas skolas audzēkņu zīmēto un animatora *atdzīvīnāto* eņģeļu pastaigu taka, kurā pārsteiguma mirkli var tvert ar mobila telefona aplikāciju *Overly*.

Visās lietās vispirms jācenšas noteikt ieguvumus. Šajā situācijā viņa saskata divus: – *Pirmkārt, esam ļoti iemācījušies strādāt ar tehnoloģijām un, otrkārt, pieprasījam sevi iziet ārpus komforta zonas, jo visu laiku jāmeklē jaunas darba formas*. Ikdienā liels pluss ir dažādas tiešsaistes mācības un semināri, kuriem vienlaikus var pieslēgties vairāki darbinieki. Tomēr par tiešsaistes norisēm, ar kurām gan var sasniegt lielāku mērķauditoriju, centra vadītāja teic: – *Klātienēs pasākumus tās neizskaidīs, jo klātesamību un emocijas tādejādi aizstāt nevar. Ir vajadzīga enerģētiskā apmaiņa. Varam jau kādu laiku lāpīties, bet ne ilgttermiņā*.

Brīvais laiks, kas pavasarī radās nenotiekošo pasākumu dēļ, daļēji tika izmantots sīkiem remontiem un citiem tehniskiem darbiem. Pēcāk dažādie ierobežojumi *Siguldas devonam* likuši pievērsties tādēļ vajadzīgajām formām, kas līdz šim nebija raksturīgas. Laikā, kad ierastā ceļošana vēl nezināmu laiku ir ierobežota, *Siguldas devons* aicināja doties improvizētā ceļā, sasniedzot dažādus kultūras galamērķus.

Devona ceļojums ļāva iepazīt citu tautu kultūru. Francijas ceļojumā – Parīzes kafejnīku romantika ar zālē uz vietas ceptiem kruasāniem, franču modes elpa un kino, Spānijā – kastaņetes, vēdekļi un flamenko krāsas, vins un spāņu valodā lasīts *Dons Kičots*, savukārt poētiskās Krīviņas ceļojumā ceļotājus apbūra krievu romances, sveces

Kārlis iesaka meklēt, eksperimentēt un nebaidīties kļūdīties

Pavasārī Limbažos viesojās režisors, augstskolas pasniedzējs un daudzpusīga radoša personība **Kārlis ANITENS**. Seminārā *Kultūras dzīves restarts pēc krīzes. Personīgs pieskāriens* viņš rosināja domāt un meklēt jaunus veidus, kā veidot kultūras dzīvi šībrīža apstākļos. Viņasprāt, jau pašos pamatos būtu nepareizi, ja kultūras namu durvis rotā uzraksts *EPIDEMIJAS DĒĻ, SLĒGTS*. – *Kultūra ir viens no nācijas pamatakmējiem, kas pat ir ietverta Satversmē kā neatņemama mūsu valsts sastāvdaļa. Tā nozīmē kopā pastāvēšanu visdažādākajos veidos. Krīzes mūsu valstī ir bijušas daudz un dažādas, neba nu šī ir pirmā un droši vien ne pēdējā. Kultūrai var būt izšķiroša nozīme tās pārvarēšanā. Jāmēģina rast veidus, kā cilvēkus noturēt kopā. Labi, fiziski nevaram iet uz kultūras namu, bet tas nenozīmē, ka kultūra nepastāv*, – uzskata Kārlis.

Viņš ir pārliecināts, ka esošajā situācijā ir jārosās un jādara: – *Neviens tevi nesodīs, ja šajos mainīgajos apstākļos kaut kas neizdosies, bet tevi var sodīt, ja neesi darījis neko, gaidot, ka kaut kad atgrieziesies vecie laiki. Tie neatgriezīsies! Ja vienkārši sēdēsi un gaidīsi, ka tev dos naudu, visticamāk, nedos, jo nav iemesla to darīt. Šādās sociālās krīzēs sabiedrība ir atvērta un gatava visam kam. Mēs nevienš vairs neesam iesīkstējuši, un kultūrai tas jāizmanto. Kā piemēru viņš min Līvānu pilsēnu, kas viena no pirmajām sāka rīkot autokontsertus. Tie nedarbojās gluži tā, kā paredzēts, bet tas vismaz ir apsvaicams mēģinājums meklēt, jo nav jau nekādas gatavas formas. Pasaule vismaz mūsu laikos šādu pandēmiju piedzīvo pirmoreiz, bet nekļūdas tikai tas, kurš neko nedara*.

Viņasprāt, un ne tikai tāpēc, ka pats bija uzveduma režisors, veiksmīgs piemērs ir Smiltenes simtgades svētnības izveidotā milzīgā gaismas pastaigu taka. Tā vēstīja par gaismas

meklējumiem katram sevī. Turklāt iniciatīva nāca no kultūras centra. Režisoram prieks, ka vēlāk šīs idejas pārņemtas arī citviet. Gaisma viņa skatījumā ir pateicīga ne tikai kā filozofisks jēdziens, bet arī skaisti izskatās un ļauj paskatīties uz ierasto vidi pavisam citādi, turklāt nedrūzmējoties. – *Turpmāk saturs būs lielāks “karalis” jebkam, ko darīsim*, – viņš secina.

Ja vēl pirms gada kāds teiktu, ka viņš iestudēs izrādes *Zoom*, Kārlis atbildētu, lai iet bekot. Tagad, vadot Jelgavas novada Līvērzes kultūras nama teātri, viņš ar četriem aktieriem to dara. Varbūt tam nav tik augsta mākslinieciskā kvalitāte, bet vai labāk ir nedarīt neko? Ar pārējiem četriem tiek veidotas monoizrādes, bet visi kopā ik pārnedēļu tiekas tiešsaistes sapulcēs.

– *Varbūt šis laiks kultūras centriem iemācīs paskatīties, kas ir pašu sētā, jo dzīve jau nesākas un nebeidzas ar kultūras namu*, – secina Kārlis. Sarunas dienā viņš teju visu dienu meklēja Jelgavas novada pamestu muižu, ko Ziemassvētku laikā uzburt par Sniega karalienes pili. Izdevās! Šis laiks viņa skatījumā varētu vairot lokālpatriotismu, un tagad redzam, ka vairs arī neesam tik globāli – esam kļuvuši nacionāli.

No radoša skatpunkta raugoties, šis ir milzīgu iespēju laiks: – *Tu kā radošs cilvēks vari būt periodā, kad patiešām mainās viss, arī sabiedrības vērtības. Tev kā māksliniekam jābūt gatavam tās reflektēt, radīt un stāstīt, uz kaurieni sabiedrība savās domās iet. Daudzi pasaules mākslinieki būtu vēlējušies dzīvot šādā laikā!*

Sarunbiedram šķiet, ka ir pienācis īstais laiks izvilkt arī Ziemassvētku pasakas, jo tajās ir stāsts par brīnumu, ko visi šobrīd ļoti gaidām. Tagad, 2020. gada nogalē, uz tām skatīsimies ar pavisam citām acīm.

Jolanta ir neglābjama optimiste, kurai darba netrūkst arī ārkārtējā situācijā

un dežeja. Pasākums ir visai ekskluzīvs, nav arī lēts (25 eiro), bet ir viens no variantiem, kā strādāt, ja zālē var uzņemt vien aptuveni trešdaļu no paredzētā apmeklētāju skaita. – *Ja atradināsim cilvēkus pie mums nakti, pēc tam darbību atsākt būs ļoti grūti*, – uzskata Jolanta. Ļoti aktīvi tiek strādāts sociālajos tīklos *Facebook* un *Instagram*, informējot gan par pašu kolektīvu aktivitātēm ārkārtējās situācijas laikā, gan iesakot foršus projektus citviet.

Ideju ģenerēšanā tiek piesaistīti arī Kultūras koledža studenti. Ar viņiem kopā tiek domāts, kā šajos apstākļos janvārī sarīkot tautai paredzētu Barikāžu atceres pasākumu. Katrā ziņā par darba trūkumu Jolanta nevar gausties. Nevienu brīdi nav bijis garlaicīgi. Tiesa, vadītājiem šobrīd nav viegli, jo visu

laiku jādoma, kā rīkoties pareizāk un, galvenais, drošāk. Šis ir laiks, kad vairāk nekā jebkad ir svarīgi pateikt darbiniekiem paldies par paveikto. Kultūras centra vadītājam ir ļoti labs kolektīvs, kas ir gatavs ģenerēt idejas un jūt, kas varētu izdoties, bet kas ne. Nekas nav jādara ar sakostiem zobiem.

Citiem kultūras jomas kolēģiem *Siguldas devona* vadītāja novēl: – *Vispirms saredzēt iespējas un neaizmirst mūsu darba būtību – KĀPEC mēs veidojam cilvēkiem notikumus, nepazaudēt mērķi, izdabājot laikam. Nedrīkstam pakļaušies ārējam emocionālajam spiedienam. Jāskatās, kā varam dot cilvēkiem pozitīvo!*

Gintas ZĪVERTES foto

Sagatavoja **Ieva OZOLA**

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par pielikuma «Tuvplānā» saturu atbild projekta īstenotāja – SIA «Izdēvniecība Auseklis».
Pielikuma redaktore Regina Tamane